

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті визначено роль туризму як одного з факторів, який може сприятливо вплинути на соціально-економічний розвиток Чернівецької області, сприяти встановленню нового позитивного іміджу України на світовому ринку послуг. Проаналізовано стан регіонального розвитку туризму, вказані існуючі проблеми та можливі шляхи їх вирішення, а також перспективи розвитку туризму з визначенням пріоритетних напрямків їх реалізації.

Ключові слова: туризм, регіон, рекреація, інфраструктура.

Вступ. Туризм – явище всесвітнього масштабу. Кожен регіон будь-якої країни має свої природні, історико-культурні особливості, що обумовлюють розвиток певних видів туризму [1, с. 13].

Туристична галузь є важливим чинником стабільного й динамічного збільшення надходжень до бюджету, істотного позитивного впливу на стан справ у багатьох галузях економіки (транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство тощо). Туризм сприяє підвищенню зайнятості населення, розвитку ринкових відносин, міжнародному співробітництву, залученню громадян до пізнання багатой природної та історико-культурної спадщини краю, збереженню екологічної рівноваги.

В багатьох країнах та регіонах туризм, як форма рекреації, є основним джерелом прибутків тоді, коли відсутні або вичерпані природні та соціально-економічні передумови для розвитку промисловості чи сільського господарства.

За цих умов усе більш перспективним стає розвиток туризму на Буковині.

Чернівецька область володіє багатьма структурними компонентами рекреаційних ресурсів. Вона є регіоном багатопрофільного літнього і зимового, гірсько-спортивного, масового пізнавально-оздоровчого відпочинку. Край має сприятливі кліматичні умови, а також високий природно-рекреаційний потенціал, який багато в чому визначає соціально-економічний профіль краю та привабливість його як для українських туристів, так і для іноземців.

Постановка проблеми. Окреслюється проблема пошуку шляхів ефективного використання туристично-рекреаційної діяльності та вдосконалення галузевої структури регіонального господарства, розвиток якої може сприятливо вплинути на соціально-економічний розвиток Чернівецької області, а також сприяти встановленню нового позитивного іміджу України на світовому ринку послуг.

Водночас подальший розвиток туристичної галузі гальмується через:

- недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази в галузі туризму;
- недостатність методичної, організаційної, інформаційної та матеріальної підтримки суб'єктів туристичної діяльності з боку держави;
- недостатність забезпеченості автомобільних доріг туристичною, сервісною та інформаційною структурою (відсутність рекламних щитів та єдиної системи маркування автошляхів щодо закладів туризму);
- недостатність якості та асортименту туристичних послуг;

							9 місяців)
Кількість туристів, які обслуговувалися (осіб), у тому числі:	617 70	673 03	782 80	757 58	809 87	631 12	500 31
іноземних туристів	418 4	514 0	780 1	801 7	672 9	582 8	353 3
туристів, які виїжджали за кордон	183 76	233 67	299 68	266 15	323 12	200 63	194 86
туристів, охоплених внутрішнім туризмом	392 10	387 96	405 11	411 26	419 46	372 21	270 12
екскурсантів	154 91	181 96	195 45	168 56	167 29	159 00	493 0
Обсяг наданих туристичних послуг, тис.грн.	170 60,3	230 37,0	257 44,8	290 12,9	295 80,3	338 67,4	223 54,0
Платежі до бюджету	921 ,3	759 ,4	983 ,7	150 6,2	122 0,6	239 1,7	183 8,7
Середньооблікова кількість працівників	494	619	604	541	493	451	538

З даних, представлених в таблиці, видно, що з 2004 року по 2008 рік зберігалася тенденція стабільного зростання загальної кількості туристів та обсягів туристичних послуг. За 2008-2009 роки – значне зменшення по всіх показниках туристичної діяльності, окрім обсягу наданих послуг та платежів до бюджету. Це пов'язано, на нашу думку, із наслідками світової фінансової кризи. Кількість іноземних туристів скоротилась проти 2007 року на третину (27%).

Зміни кількості внутрішніх вітчизняних та / іноземних туристів протягом 2004-2009 років, згідно статистичної форми звітності 1-Тур наступні:

2005/2004 рр. – зниження 1% / приріст 23%;

2006/2005 рр. – приріст 5% / 52%;

2007/2006 рр. – приріст 2% / 3%;

2008/2007 рр. – приріст 2% / зниження 16%;

2009/2008 рр. – зниження 11% / 13% [4].

Основною метою подорожей для усіх категорій туристів залишається дозвілля, відпочинок та спортивно-оздоровчий туризм, який складав 70,5% від загальної кількості туристів у 2009 році [2, с. 8].

Чернівецька область – одна з небагатьох в Україні, яка має багату архітектурно-містобудівну спадщину, різноманітну в етнічному, історичному, стилістичному, типологічному аспектах. Тут поєднуються живописні гірські ландшафти та мальовничі ліси передгір'я, численні річки й джерела лікувальних мінеральних вод, заворожує краса лісів і гірських лук, багатих на мисливську фауну, гриби та ягоди. Не можуть не

причарувати зразки архітектури, традиційного народного будівництва й ужиткового мистецтва – живі носії своєрідності буковинського фольклору. Про це яскраво свідчить і присутність на теренах області 314 об'єктів різних категорій природно-заповідного фонду, які займають понад 600000 га, або більше 7% території Чернівецької області [3]. За цим показником край входить до чільної п'ятірки найзаповідніших областей України. В області нараховується 112 об'єктів архітектури й містобудування, які внесені до переліку загальнонаціональної спадщини, та понад 800 об'єктів місцевого значення.

З метою залучення туристичних потоків проводять культурно-мистецькі заходи, серед яких Міжнародний фольклорний фестиваль «Буковинські зустрічі» за участю делегацій та колективів європейських країн, ювілейний Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Червона рута», фольклорно-етнографічне свято «Ой, ти наша Купайлочка», щорічний фестиваль юних талантів «Місто моє казкове», новорічно-різдвяні заходи тощо. На базі обласного музею народної архітектури та побуту діє комплекс «Буковинське село».

У м. Вижниця було проведено VII Міжнародний дитячий фестиваль-конкурс пісні і танцю «Перлина Черемоша», в якому приймали участь колективи з 9 країн Європи і 17 областей України (більше 800 дітей).

Для представлення Чернівців як туристичного міста, а також формування позитивних відгуків його відвідувачів, у туристично-інформаційному центрі забезпечена робота виставки-продажу сувенірної продукції, виробів народних майстрів та друкованих видань про Чернівці. У грудні 2009 році на площі Соборній було організовано «Різдвяне містечко», до участі у якому залучилося біля 20 суб'єктів підприємства.

Чернівчани прийняли участь у міжнародних туристичних виставках у м. Києві: «Україна – подорожі та туризм – 2009», туристичному салоні «Україна – 2009», II Національній виставці-форумі Українського туристичного продукту «Visit Ukraine», а також у міжнародній виставці «На стику культур» м. Лодзь (Польща). Неодноразово туристичний продукт міста був представлений на виставках-ярмарках у Румунії.

Для виконання Програми розвитку і популяризації туристичних можливостей Чернівців регулярно проводять безкоштовні недільні пішохідні екскурсії історичною частиною міста, виготовляється рекламно-інформаційна продукція, друковані видання, вуличні інформаційні таблички для туристів тощо. Розроблено нові маршрути: «Національно-культурні центри Буковини», «Музейні скарби краю. Майстерні народних митців Буковини», «Церкви. Собори. Монастирі Буковини».

Розпочав роботу інформаційно-довідковий ресурс «Туризм Буковини», де представлені пропозиції туристичних фірм області.

Для гідного представлення туристичного потенціалу видано буклети «Мальовнича Буковина», «Партнерство без кордонів», «Туристична Буковина», книга українською та англійською мовами «Буковина туристична», путівник сільського туризму «Барвіста Буковина».

Проводять спортивно-масові заходи, які сприяють розвитку спортивного туризму. Упродовж 2009 року спільно з окремими спортивними федераціями проведено 209 загальноміських спортивних змагань, у тому числі 32 змагання державного і 7 міжнародного рівнів, зокрема: чемпіонати України з пакратіону, мото- та автоспорту, карате; Кубки України з пішохідного туризму в закритих приміщеннях, V зональні змагання зі спортивного туризму «Пошуково-рятувальні роботи», мото- та автоспорту, чемпіонат Світу з мотокросу на мотоциклах з колясками, Чемпіонат Європи з мотокросу, міжнародні турніри з карате та боротьби дзю-до. Збірні команди області брали участь у Чемпіонатах України з лижного і гірського туризму, водного туризму

«Черемош-2009», Кубках України з водного туризму «Карпатські раллі», велосипедного туризму, гірського туризму, спортивного туризму на сніжно-льодових дистанціях, Всеукраїнських змаганнях з водного туризму «Срібна регата Побужжя».

За підтримки облдержадміністрації Федерація спортивного туризму області разом з Західноукраїнською регіональною спілкою горизонтальної спелеології розпочала міжнародний проект «Попелюшка – українська печера», в рамках якого ведеться розкопка входу з території України в цю печеру. Проведено 73 виїзди та експедиції, в яких взяли участь представники України, Росії, Білорусії, Польщі, Румунії, Болгарії, Молдови.

Під час святкування міжнародного Дня туризму організовано змагання з вело-, мото- та автоспорту, показові виступи спортсменів з екстремальних видів спорту, водного туризму та спортивного орієнтування. Цікаві туристичні заходи зорганізовано для дітей, які відпочивали влітку в наметовому таборі «Ойкос».

За підтримки Європейського Союзу розроблено 5 велосипедних маршрутів, а 4 маршрути Буковини взяли участь у Всеукраїнській акції „7 чудесних туристичних маршрутів України”.

Представники краю беруть участь практично в усіх Чемпіонатах та Кубках України зі спортивного туризму.

Область має гарні перспективи розвитку сільського зеленого туризму. Краса природи Карпат, етнографічні можливості, гостинність місцевого населення – головні фактори розвитку сільського туризму в гірських районах. Вижицький, Путильський та Сторожинецький райони утримують першість з кількості приватних садиб сільського туризму. На сьогодні їхня кількість у області становить понад 75.

За співфінансуванням Німецького товариства розроблено проект «Створення передумов для впровадження кластерної моделі розвитку садиб зеленого туризму на Буковині». Саме в рамках проекту в області створено 21 нову садибу, розроблено маршрути «Родзинки Буковини», «Прогулянка старими слов'янськими стежками Буковини».

Спільно з Регіональним Фондом підтримки підприємництва у Чернівецькій області, за підтримки Міністерства закордонних справ Республіки Польща, Фонду розвитку Місцевої Демократії, Малого польського Інституту Територіального Самоврядування та Адміністрації, запроваджено міжнародний проект «Управління зеленим туризмом в регіоні – Українські Карпати та Станиця Луганська».

Активно діє Спілка сприяння розвитку зеленого туризму в Чернівецькій області, яка постійно поповнює свою інтернет-сторінку адресами сільських садиб, що діють на території області.

Прикордонне розташування, сприятливі природно-кліматичні умови, багаті рекреаційні ресурси, економічний і науковий потенціал області, соціально-культурні та історичні традиції розкривають широкі перспективи для розвитку туристичної галузі.

Чернівецька область вперше за історію незалежної України посіла друге місце серед регіонів держави в рейтингу за кількістю відвідувань туристами у 2010 році. Поступилася Буковина лише Автономній Республіці Крим. Туристична галузь Чернівецької області внесла до обласного бюджету 2 млн. 600 тис. грн., тоді як у 2009 році ця сума була лише 800 тис. грн. [2].

Щорічний аналіз реалізації обсягу туристичних послуг в Чернівцях, що проводиться протягом останніх шести років (2004-2009 рр.) та встановлення багатьох факторів, що впливають на реалізацію туристичних послуг дає можливість нам спрогнозувати збільшення попиту на туристичні послуги на майбутній період (2 роки) орієнтовно на 20%.

1. Позитивне зростання іміджу міста Чернівці, як сучасного міжнародного туристичного центру Буковинського регіону та центру ділової активності.

2. Підвищення інвестиційної привабливості міста, яка позитивно позначиться на всіх мешканцях, оскільки будуть створені нові підприємницькі структури, з'являться нові робочі місця, підвищиться добробут громадян.

3. Збільшення кількості відвідувачів міста завдяки підвищенню рівня обізнаності про туристичні можливості Чернівців шляхом створення якісного туристичного продукту.

4. Динамічний розвиток готельного господарства в місті, задоволеність потреб споживачів готельних послуг, його конкурентоспроможність на ринку послуг [4].

Отже, сьогодні розвиток туризму Чернівецької області знаходиться на етапі, коли необхідно активізувати дослідження традиційних і нових сегментів ринку, попиту споживачів, інформаційних технологій та управлінських методик. Ефективне функціонування цієї сфери потребує точних статистичних даних, глибоких досліджень, якісного менеджменту на основі принципів стійкого розвитку. Зростання показників розвитку туризму значною мірою залежить від стану безпеки та захисту туристів (туристам необхідно надавати точні дані щодо стану безпеки в туристичних регіонах). Також потрібно здійснювати подальше спрощення адміністративних та податкових обмежень у сфері туризму. За такого підходу розвиток туризму стимулюватиме розвиток багатьох галузей, безпосередньо з ним пов'язаних. Саме тому, на нашу думку, туризм повинен поступово зайняти вагоме місце в економічній структурі Буковини.

Список використаної літератури:

1. Гончар Н. У регіонального туризму є майбутнє [Текст] / Н. Гончар, Л. Зеленська, О. Афанасьєв // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – № 12. – С. 13 – 15.
2. Туризм, відпочинок та санаторно-курортне лікування в області [Текст] / Статистичний збірник / Державний комітет статистики України. – Чернівці, 2009. – С. 8-15.
3. Явкін В.Г. Проблеми географії та менеджменту туризму [Текст] / В.Г. Явкін, В.П. Руденко, О.Д. Король. – Чернівці: Рута, 2006. – 260 с.
4. Програма розвитку туризму в місті Чернівцях на 2011-2012 роки: за станом на 14 квітня 2011 р. / ЧОДА. – Чернівці, 2011. – 17 с.
5. Лихоманова О. В. Стан і перспективи розвитку регіонального туризму в Україні [Текст] / О.В. Лихоманова // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №6. – С. 149-155.
6. Чернюк Л.Г. Економіка регіонів (областей) України [Текст] / Л.Г. Чернюк, Д.В. Клиновий. – К.: ЦУЛ, 2002. – 368 с.
7. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії [Текст] / Н.В. Чорненька. – К.: Атіка, 2009. – 392 с.

ГРИГОРАШОВА С.С. СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ

В статье определено роль туризма как одного из факторов, который может благоприятно повлиять на социально-экономическое развитие Черновицкой области, способствовать установлению нового позитивного имиджа Украины на мировом рынке услуг. Проанализировано состояние регионального развития туризма, указаны

существующие проблемы и возможные пути их решения, а также перспективы развития туризма с определением приоритетных направлений их реализации.

Ключевые слова: туризм, регион, рекреация, инфраструктура.

GRYGORASHOVA S.S. THE STATUS AND PROSPECTS OF REGIONAL DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE CHERNIVTSI REGION

The article defines the role of the tourism as one of the factors that can favourably influence upon the social and economic development in the Chernivtsi region and to facilitate the establishment of a new positive image of Ukraine on the world service market. The status of regional development of tourism is analysed. The existing problems and the possible ways of their solving are indicated together with the perspectives of the tourism development and determining of the prioritable ways of their realisation.

Keywords: tourism, region, recreation, an infrastructure.